

Salem Zenia

Visat núm. 5
(abril 2008)

Poeta i novel·lista en llengua berber, amazic, Salem Zenia va néixer el 26 de setembre de 1962 a Frèha (Tizi-Ouzou), a la coneguda regió algerina de la Cabília. Va cursar els primers estudis en una escola del seu poble natal i, després, fins al juny del 1980, a l'institut masculí d'Azazga. Durant la primavera del 1980, coneguda posteriorment com la Primavera Berber, un període emblemàtic per les reivindicacions dels drets del poble berber, Zenia va participar en diverses manifestacions com a membre del Comitè d'Estudiants de la seva regió. Posteriorment, va cursar estudis de periodisme a distància a l'École Universalis de Liegi, a Bèlgica, on va obtenir el diploma de periodista-reporter a final de l'any 1981.

Militant de la causa berber, Salem Zenia ha seguit tota l'evolució de la reivindicació berber, centrant el seu interès en l'acció cultural. Durant el segon seminari del MCB (Moviment Cultural Berber), el juny de 1989, va ser un dels principals redactors de l'informe de la tercera comissió, «Cultura i desenvolupament artístic». Va dimitir de les files de les comissions del MCB el 1994, a conseqüència de les friccions polítiques amb l'altre corrent del moviment (la Coordinadora Nacional).

Del 1990 al 1995, va treballar com a periodista en el setmanari regional *Le pays / Tamurt*, on s'ocupa, essencialment, de les pàgines en amazic, en les quals selecciona i corregeix la majoria d'articles publicats en aquestes pàgines.

El 1998 va fundar el seu propi diari, *Racines / Iz'uran*, orientat sobretot a la promoció de la literatura berber, del qual continua sent el director. El diari es publica dos cops al mes i és bilingüe, amb alguns articles en francès i d'altres en amazic.

El 15 de juliol de 2005, Salem Zenia va rebre a París un diploma d'honor, atorgat per l'Associació Tamazgha, entitat de defensa i promoció de la llengua i la cultura berber, pel conjunt de la seva obra i per la seva aportació al desenvolupament i l'expansió de la literatura amazic.

□

L'obra literària

A part de les col·laboracions periodístiques ja esmentades, Salem Zenia ha publicat articles i entrevistes també en altres diaris del seu país, com, per exemple, *L'objectif démocratique*, i poemes en la revista *Awal*.

La seva primera obra literària és un recull de poemes *Les rêves de Yidir / Tirga n Yidir (Els somnis de Yidir)*, publicat el 1993 a París per l'editorial Harmattan. És una obra bilingüe, a cada poema en amazic segueix la seva traducció en francès.

Dos anys després, el 1995, Zenia publica la seva primera novel·la, *Tafrara (L'alba)*, amb el mateix

editor.

Tafrara és la sisena novel·la de la literatura berber enterament escrita en aquesta llengua, després de les obres d'Aliche, Mezdad, Sadi i U-Hemza.

La novel·la descriu la societat de la Cabília en els anys vuitanta. El personatge principal, Yidir, no solament està atrapat entre les xarxes d'una passió amorosa, sinó que també està submergit en una crisi social, sobretot, en una crisi d'identitat. S'interroga sobre la manera de sobreviure com a amazic en el si d'un estat-nació com ho és Algèria, s'interroga sobre la manera de resistir a l'islamisme polític. Zenia reconeix que alguns esdeveniments protagonitzats per Yidir són autobiogràfics. I també reconeix la influència indirecta de Mammeri, Féraoun i de Yacine, la dels escriptors francesos del segle XIX o d'escriptors nord-americans com ara Faulkner... Sosté que vol descriure la Cabília, però no la de Mammeri o la de Féraoun, sinó la dels anys vuitanta, la seva, aquella que viu cada dia.

El 2003 publica, també a París, *Lyl d wefru*, la seva segona novel·la. Es tracta d'una història tràgica que es desenvolupa en una Algèria destrossada per una guerra sense nom on s'enfronten diferents ideologies. En una incansable recerca d'una identitat despullada, ridiculitzada, Azouaou, un jove poeta, s'enamora de Titem, una militant vehement dels drets de la dona. A la parella revoltada contra l'ordre establert, els costa la vida, ja que moren a mans dels terroristes islàmics i d'un poder còmplice. El text és íntegrament en llengua berber.

L'últim llibre publicat, el 2004, *Tifeswin (Primavera)*, és un homenatge a totes les primaveres que anuncien una nova era de llibertat i d'amor. Aquest recull de poemes va ser escrit durant els anys negres i vermells de sang, els anys noranta, en què ell veu manifestar-se una joventut que ha malviscut, violentada i frustrada en les seves aspiracions d'amor i de llibertat. Una joventut despullada i sense poder expressar la seva identitat. Sense futur i sense alternatives, no li queda altre remei que el suïcidi o l'exili. Aquest recull és, doncs, un crit contra la injustícia, contra la dictadura del pare, la dels ancians i de tots els poders legitimats.

Salem Zenia refusa d'escriure en una altra llengua que no sigui la llengua berber. Ell creu que la seva contribució a la promoció d'aquesta llengua és justament la seva utilització en la literatura.

En l'àmbit lèxic, contràriament a la majoria dels altres novel·listes de la Cabília publicats fins ara, Zenia recorre a les paraules dels altres dialectes berbers. Creu que aquesta pràctica integradora de la varietat lingüística pot afavorir, a llarg termini, el naixement d'una llengua escrita en comú.